

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2013r

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2013 – zwany dalej Programem – reguluje prowadzenie na terenie Miasta Brzeziny działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

I. Analiza problemu alkoholowego w mieście Brzeziny

Skala problemów alkoholowych zależy w znacznej mierze od postaw społeczeństwa wobec alkoholu, wiedzy na temat zagrożeń wynikających z picia, a także od wielkości spożycia napojów alkoholowych. Temu celowi służy niniejszy raport. Przy jego konstrukcji oparto się na analizie danych udostępnionych m.in. przez Urząd Miasta w Brzezinach, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję. Korzystano także z badań ankietowych realizowanych w szkołach oraz przeprowadzono sondę uliczną z udziałem 60 losowo wybranych mieszkańców Brzeziny.

Przy analizie przedstawionego raportu należy pamiętać, że rozwiązywanie problemów alkoholowych nie oznacza walki z alkoholem, ani też nie ogranicza się do minimalizowania skutków alkoholizmu. Większość dorosłych mieszkańców naszego kraju to konsumenci napojów alkoholowych. Można ich podzielić na trzy grupy:

- osoby kontrolujące swoje picie – także im zdarzają się epizody alkoholowe dezorganizujące życie,
- osoby nadużywające alkoholu, – czyli ci, którzy piją w nieodpowiednim czasie, okolicznościach i ilościach,
- osoby uzależnione, – czyli ci, którzy utracili kontrolę nad swoim picciem

Jak pokazują badania, wielkość szkód związanych z nadużywaniem alkoholu jest większa w grupie osób nieuzależnionych niż alkoholików. Tych pierwszych jest po prostu kilkakrotnie więcej. *W związku z tym realizacja miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych nie powinna ograniczać się do pomocy osobom uzależnionym, lecz zawierać szerszy pakiet działań ograniczających zakres strat wynikających z nadużywania alkoholu.*

OPIS METODOLOGII BADAŃ

Realizacja celów zawartych w ofercie badań wymagała objęcia badaniami:

A/ Sondy ulicznej przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy (mężczyzn i kobiet), którzy ukończyli 18 lat. Wybór osób badanych dokonywany był metodą *doboru losowego*. Badana wielkość próby wynosi 60 osób.

Badania realizowane były metodą *ankiet bezpośrednich* (rozdawanych i odbieranych przez ankieterów w miejscach publicznych).

B/ Próby z populacji uczniów szkół miasta (dziewcząt i chłopców) w trzech grupach wiekowych:

- uczniowie klas VI szkół podstawowych
- uczniowie klas I gimnazjum

- uczniowie klas III gimnazjum

Wyboru próby dokonano metodą *doboru warstwowego* (podział na jednorodne warstwy – grupy wiekowe i wybór badanej próby w obrębie wybranych warstw). Badane były klasy w każdym z wyżej wymienionych przedziałów wiekowych.

Badania realizowane były metodą *ankiety audytoryjnej* (badania zbiorowe). Ankieter czytał instrukcje, podkreślał anonimowy charakter badań, następnie, w przypadku wątpliwości, odpowiadał na pytania i udzielał indywidualnych wyjaśnień. Ankiety (dla dorosłych i dla młodzieży) przygotowane były przez psychologa, specjalistę psychoterapii uzależnień, w oparciu o narzędzia stosowane powszechnie w tego typu badaniach.

Ankiety przeprowadzali ankieterzy z firmy „Ekspertyzy- Edukacja-Terapia EKSTER”. Są to osoby przygotowane do realizacji badań ankietowych, mające duże doświadczenie w realizacji takich badań, a także zajmujące się w praktyce zagadnieniami w sferze rozwiązywania problemów alkoholowych.

C/ Analiza danych z instytucji mających swoją siedzibę w mieście, zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

STAN ZASOBÓW W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zapytaliśmy mieszkańców miasta, co sądzą o instytucji sądowego zobowiązania do leczenia.

Przymus leczenia powinno się stosować:

Wobec wszystkich alkoholików	59 %
W pewnych przypadkach (np. szkody społeczne)	23 %
Nie powinno się w ogóle stosować przymusu	13 %
Trudno powiedzieć	5 %

Jak widać mieszkańcy Brzezin popierają instytucję sądowego zobowiązania do leczenia. Pewna część badanych uważa, że nie wystarczy samo uzależnienie. Istotne jest, czy alkoholik powoduje swoim zachowaniem szkody społeczne. Takie myślenie odpowiada obecnemu stanowi prawnemu, gdzie do zastosowania postanowienia o leczeniu odwykowym uzależnienie musi współistnieć z takimi zachowaniami jak: zakłócanie porządku publicznego, rozpad rodziny, czy demoralizacja dzieci.

❖ *Działania, leczenie odwykowe, grupy samopomocowe, rehabilitacja*

Placówki leczenia odwykowego	Liczba
○ Poradnia dla Osób z Problemami Alkoholowymi	
Formy wspomaganie terapii odwykowej	1
○ <i>Finansowanie zajęć ponadetatowych prowadzonych przez pracowników lecznictwa odwykowego</i>	
○ <i>Zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w placówce</i>	
○	

• Inne formy działania	Liczba
Stowarzyszenia abstynenckie, lub kluby abstynenta	1
AA (dla uzależnionych).....	3
AI-Anon (dla współuzależnionych).....	1

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach

Pomoc materialna Ośrodka Pomocy Społecznej	rok 2010
	liczba rodzin
Ogółem	708
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów alkoholowych	48

Na podstawie przeprowadzonych w Brzezinach badań monitoringowych można wskazać następujące wnioski w obszarze z lokalnej diagnozy problemów alkoholowych i innych zagrożeń społecznych:

1/ Jak mieszkańcy miasta spostrzegają skalę tych problemów?

- Alkoholizm zajmuje drugie miejsce w hierarchii problemów społecznych. Wymienia go 44% badanych. Dodając do tego narkomanię (20% wskazań), uzyskamy pełny obraz zagrożenia uzależnieniami widziany oczyma dorosłych mieszkańców Brzezin. Młodzież widzi to podobnie: narkomania jest na pierwszym miejscu (55%), a alkoholizm na drugim (54%).
- Więcej niż czterech na dziesięciu ankietowanych uważa, że osoby pijące alkohol w ich okolicy stanowią szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa.

2/ Czego mieszkańcy oczekują od swoich przedstawicieli w samorządzie:

- 89% badanych oczekuje na poziomie lokalnym działań służących ograniczeniu skali problemów alkoholowych.
Zdecydowana większość badanych chce utrzymania a nawet podwyższenia do 21 lat wieku legalnego nabycia napojów alkoholowych. Za tą drugą opcją opowiada się 59% dorosłych i 16% uczniów.
- 2/3 badanych uważa, że sprzedawcy napojów alkoholowych powinny odprowadzać do kasy miasta pieniądze na finansowanie zapobiegania alkoholizmowi, nawet jeśli przez to alkohole byłyby nieco droższe.

3/ Jak przedstawia się skala problemów alkoholowych w Brzezinach?

- Według danych szacunkowych opartych na wskaźnikach wypracowanych przez PARPA co piąty mieszkaniec miasta uwikłany jest w jakiś sposób (osobiście, lub przez członków rodziny) w problem alkoholowy.

4/ Jakie jest zagrożenie młodzieży problemami alkoholowymi.

- Wśród dzisiejszych 15-16-latków nie pije alkoholu zaledwie 11% uczniów. Dla porównania, połowa dzisiejszych dorosłych mieszkańców Brzezin podaje, że nie znało smaku alkoholu przed 18-tym rokiem życia (lub w ogóle nie pije). Do 15 roku życia po alkohol sięgnęło 19% dorosłych. Potwierdza się więc teza o wzroście zachowań ryzykownych wśród młodzieży. Co gorsza picie młodzieży przestaje być sporadycznym wyskokiem, a staje się obyczajem. 59% 15-latków piło alkohol w ciągu ostatniego miesiąca.

- b) Najczęściej spożywanym przez młodzież napojem alkoholowym jest piwo. Towarzyszy temu często fałszywe i szkodliwe przekonanie, że alkohol w piwie jest mniej groźny niż wódce.
 - c) Uczniowie nie tylko piją, ale i upijają się. Pijany już był co trzeci uczeń klasy I gimnazjum i 56% uczniów klas III gimnazjum.
 - d) Co siódmy szóstoklasista, co szósty uczeń klasy I gimnazjum i 15% uczniów III klas gimnazjum uczestniczyło w kłótni, sprzeczce lub bójce z powodu alkoholu.
 - e) Niepokojąco wygląda także analiza motywów picia. Wielu młodych ludzi sięga po alkohol już nawet nie po to, aby się zabawić czy rozerwać, lecz traktując picie jako lekarstwo na problemy i smutki. Skraca to drogę do uzależnienia, nie daje bowiem możliwości realnego zmierzenia się z problemami.
- 5/ Na ile postawy dorosłych wpływają na zachowania alkoholowe młodzieży?
- a) W co trzecim przypadku osobami, które po raz pierwszy poczęstowały młodego człowieka alkoholem byli dorośli – najczęściej rodzice.
 - b) Jednocześnie 21% uczniów było świadkiem przykrew sytuacji w życiu rodzinnym spowodowanej przez alkohol.
 - c) Gdy zapytamy gdzie młodzież najczęściej spożywa alkohol, to okaże się, że w domu, na dyskotecę, w kawiarni.
- 6/ W Brzezinach od wielu lat realizuje się działania w ramach miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Są to np. działania w ramach:
- a) Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Osoby uzależnione i wyrządzające swoim pić poważne szkody społeczne które nie chcą się leczyć mogą być zgłoszone do komisji celem wszczęcia procedury sądowej zobowiązującej do leczenia odwykowego.
 - b) Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, który udzielił w 2010 r. pomocy dla 48 rodzin z problemem alkoholowym.
 - c) Oddziaływań profilaktycznych:
 - W Brzezinach działa 1 świetlica realizująca program socjoterapeutyczny. Działaniem tej placówki objęte jest 45 dzieci.
- 7/ Pozytywne tendencje w dynamice problemów alkoholowych.
- a) 60% badanych mieszkańców coraz częściej styka się z osobami, które zostały abstynentami lub przynajmniej piją w sposób mniej destrukcyjny niż dawniej,
 - b) Według wielu badanych (61%) zmniejsza się picie alkoholu w pracy.
 - c) Zmieniają się preferencje alkoholowe. Napoje spirytusowe są często zastępowane napojami o niskiej zawartości alkoholu.
 - d) 71% badanych wiedziałoby gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z ich bliskich miał problemy z alkoholem.
 - e) Wzrasta także zaufanie do działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych. 72% badanych wierzy w skuteczność leczenia odwykowego.
- 8/ Strategiczne kierunki realizacji programu miejskiego w przyszłych latach:
- a) Kontynuacja działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów, i poszerzanie o inne rozbudowane, cykliczne programy profilaktyczne.
 - b) Istotne jest, aby zajęcia profilaktyczne obejmowały ćwiczenia odmawiania picia, nieulegania naciskowi grupy, bronięcia własnych postaw i przekonań.
Realizacja programów profilaktycznych obejmować powinna coraz młodsze grupy wiekowe. Jak wykazują badania, jednym z ważniejszych zadań jest dotarcie do uczniów szkół podstawowych. Jest to najlepszy moment, aby wpłynąć na zmianę preferencji w korzystnym kierunku, gdyż po przejściu do gimnazjum zaczyna się lawinowy wzrost niepożądanych zachowań alkoholowych.

- c) W związku z różnorodnością działań ryzykownych podejmowanych przez młodzież a także szeroką skalą innych zagrożeń wskazane jest tworzenie oddziaływań edukacyjnych i prewencyjnych dotyczących różnych środków odurzających (alkohol, tytoń, narkotyki) czy też adekwatnych sposobów zachowania się w sytuacjach przemocowych.
- d) Wzrost dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących problemów alkoholowych m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży także rodziców (np. „III Elementarz, czyli Program Siedmiu Kroków”, „Program Domowych Detektywów”).
- e) Wspieranie działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i realizujących program socjoterapeutyczny w celu objęcia nimi jak największej liczby dzieci z grup ryzyka (rodziny dysfunkcyjne, w tym alkoholowe).
- f) Współpraca Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Straży Miejskiej innych instytucji w kierunku prawnego egzekwowania przestrzegania ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
- g) Tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej angażującego wiele grup społeczności lokalnej (oprócz młodzieży i rodziców także wychowawców, sprzedawców napojów alkoholowych, przedstawicieli samorządu itp.)
- h) Promowanie mody na zdrowy styl życia; zachęcanie i włączanie młodzieży do udziału w konkursach o charakterze edukacyjno-profilaktycznym itp.
- i) Promocja, wspólnie ze szkołami, liderów młodzieżowych i wykorzystywanie ich aktywności w działaniach profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia.
- j) Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań.
- k) Wprowadzenie do programów szkolnych stałych elementów edukacyjnych w zakresie zapobiegania zachowaniom ryzykownym. Zakup materiałów edukacyjno szkoleniowych.
- l) Współdziałanie oraz pomoc w szkoleniu grup zawodowych i osób związanych bezpośrednio lub pośrednio z realizacją miejskiego programu rozwiązywania problemów alkoholowych (pracownicy lecznictwa odwykowego, policja, pomoc społeczna, pedagodzy, kuratorzy sądowi, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i. in.).
- m) Wykorzystywanie prawnego zobowiązania do leczenia odwykowego.

II. Założenia Programu

1. Podstawowym założeniem Programu jest promocja zdrowego stylu życia i rozbudzenie wśród młodzieży od najmłodszych lat zainteresowania różnymi formami aktywności: artystycznej, sportowej i naukowej jako alternatywy wobec uzależnień, szczególnie picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz stosowania przemocy oraz innych zjawisk patologicznych, a także kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych.
2. Ukierunkowanie w szczególności na działania rozwijające u dzieci i młodzieży poczucia społecznego zaangażowania, wrażliwości na problemy bliźnich, kształtowanie postawy szacunku wobec rodziców i wychowawców, wrażliwości na wartości kultury, poszanowanie przyrody, zdobywanie wiedzy o regionie, a także na stworzenie warunków do rozwoju osobistych talentów młodzieży.
3. Program zakłada jako uzupełniające działania całorocznej pracy profilaktyczno – edukacyjnej promowanie aktywnego wypoczynku połączonego z warsztatami z zagadnień profilaktyki uzależnień oraz promującego zdrowy styl życia jako alternatywy dla uzależnień.
4. Program ma również charakter edukacyjno - korekcyjny dla osób uzależnionych i terapeutyczno - wspomagający dla osób współuzależnionych od alkoholu oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

1. Ustala się następujące główne cele i zadania Programu:

- 1) promocja zdrowego stylu życia, w szczególności wśród dzieci i młodzieży,
- 2) wspieranie wychowawczej roli szkoły i rodziny,
- 3) zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych i innych zjawisk patologicznych, w tym przeciwdziałanie przemocy,
- 4) zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz innych zjawisk patologicznych, w tym eskalacji przemocy,
- 5) wspomaganie merytoryczne i finansowe instytucji, organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych, którzy swoim działaniem przyczyniają się do przeciwdziałania patologiom i kształtowania pozytywnych postaw społecznych.

2. Ustala się następujące szczegółowe zadania Programu i planowane do realizacji działania:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla mieszkańców Miasta Brzeziny uzależnionych od alkoholu, poprzez następujące działania:
 - a) prowadzenie programów terapeutycznych i programów profilaktycznych o charakterze edukacyjno – korekcyjnym służących radzeniu sobie z problemami alkoholowymi dla dorosłych,
 - b) prowadzenie zajęć terapeutycznych i profilaktycznych dla młodzieży i ich rodziców/opiekunów prowadzonych w ramach programu,
 - c) współfinansowanie zajęć psychoterapeutycznych prowadzonych w ramach opieki poszpitalnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.

2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez następujące działania:

- a) działalność członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, min. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem, rozmowy motywacyjne,
- b) badania przez biegłych sądowych (psychiatry i psychologa), osób nadużywających alkohol, skierowanych przez MKRPA,
- c) opracowanie i druk ulotek, plakatów profilaktycznych skierowanych do rodzin z problemem uzależnień i przemocy,
- d) organizowanie lokalnych narad, konferencji w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem uzależnień
- e) umieszczenie w MCZP osób nietrzeźwych w stanie zagrażającym ich życiu bądź zdrowiu lub zagrażających bezpieczeństwu innych osób,
- f) koszty sądowe związane z postępowaniami w sprawach o zobowiązanie do leczenia odwykowego,
- g) wsparcie przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- h) wspieranie działalności klubu integracji społecznej i spółdzielni socjalnej.

3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i ich przeciwdziałaniu, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych, poprzez następujące działania:

- a) wspieranie działań realizowanych przez szkoły, prowadzone przez Gminę Miasto Brzeziny w ramach programów profilaktycznych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży- min. „Bezpieczna szkoła” , „Jestem sobą” i innych,
- b) prowadzenie pozalekcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży będących integralnym elementem programu profilaktycznego,
- c) organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- d) organizacja wolnego czasu dla dzieci i młodzieży promujących zdrowy styl życia jako alternatywy dla uzależnień,
- e) organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży połączonego z warsztatami z zagadnień profilaktyki uzależnień,
- f) prowadzenie działalności świetlicy środowiskowo- terapeutycznej „Świetlik” MOPS dla dzieci i młodzieży, w tym dożywianie wychowanków świetlicy,- 109.382,zł.
- g) dożywianie dzieci w szkołach z rodzin z problemem alkoholowym (MOPS) - 25.000, zł.
- h) szkolenia, kursy i warsztaty służące podniesieniu kompetencji w zakresie zagadnień związanych z uzależnieniami, przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i w zakresie działań profilaktycznych,
- i) organizowanie i udział w profilaktycznych kampaniach edukacyjnych dotyczących promocji zdrowia, przeciwdziałania uzależnieniom.

- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy poprzez następujące działania:
- a) dofinansowanie instytucji, placówek oświatowych i jednostek gminnych realizujących poszczególne elementy Programu,
 - b) powierzanie realizacji zadań organizacji pozarządowej prowadzącej działalność w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i patologiom społecznym, dotacja - 13.500, zł.

III. Monitoring, ewaluacja, finansowanie i realizatorzy Programu

1. Program podlega rocznej ewaluacji poprzez przedstawienie sprawozdania z realizacji zadań wynikających z Programu merytorycznej Komisji Rady Miasta w Brzezinach.
2. Wskaźniki realizacji Programu: Ilość wykonanych działań i osób uczestniczących w zadaniach.
3. Burmistrz Miasta Brzeziny sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją Programu poprzez Pełnomocnika Burmistrza ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, który koordynuje i monitoruje realizację programu.
4. Przewodniczący Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych składa sprawozdanie z działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Burmistrzowi Miasta Brzeziny do końca I kwartału za rok poprzedni.
5. Przewidywane wpływy do budżetu z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych-190.000, zł. Planowane wydatki na realizację zadań określonych w Programie – 200.000, zł. w tym zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach – 134.382, zł. Wydatki na pozostałe działania – 65.618,zł., w tym dotacja dla Stowarzyszenia Abstynenckiego, -13.500, zł.
6. Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (powołani Zarządzeniem Burmistrza Miasta Brzeziny) za udział w posiedzeniu otrzymują wynagrodzenie w wysokości: Przewodniczący Komisji – 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę, dla pozostałych członków Komisji - 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie protokołu z posiedzenia komisji i listy obecności oraz protokołów kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
7. Realizacja zadań ujętych w Programie będzie następowała poprzez:
 - 1) działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach;
 - 2) zlecenie realizacji zadań szkołom prowadzonym przez Gminę Miasto Brzeziny
 - 3) zakup usług od podmiotów prawnych lub osób fizycznych;
 - 4) zlecenie realizacji zadań jednostkom wyłonionym w drodze konkursu organizowanego w trybie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie.
8. Realizatorzy Programu:
Urząd Miasta Brzeziny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły podstawowe, Gimnazjum, Stowarzyszenie Abstynenckie „Viola”, Straż Miejska, Poradnia dla Osób z Problemami Alkoholowymi.